

İçindekiler

Düşünce

- 3 Li-derkenar: *Özlediğimiz İlgi*
CHUCK FAROE
- 4 Günümüz Dünyasında Kutsal Kitap: *Transseksüel*
KEN WIEST

Kitap

- 7 Musa'nın Yasasının İkamesi: *Eski Antlaşma'da Nasıl Bildirildi?*
J.M. DIENER
- 14 Rab'bin Sofrası'yla İlgili Sorular ve Cevaplar
KEN WIEST

Hizmet

- 18 Öğrenci Yetiştirme
e-manet YAZI KURULU
- 22 Küçük Grupları Yönlendirmek
JACK KUHATSCHK

Kaynak

- 23 SONRAKİ: *Pastörlük Görevinin Başarıyla El Değiştirmesi*
RHONDA WIEST

Giriş

Künye

e-manet

Dergi Sahibi

Anadolu Hristiyan Topluluğu Derneği

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Muammer KARAKAYA

Üslupçu

Neslihan ORANCI

Tasarım

Aslan TANRIVERDİ

Dizgi ve Dağıtım

Joshua M. WIBBERLEY

Son Kontrol

Steven K. MITTWEDE

Yazı Kurulu

Joshua M. WIBBERLEY

Sarah WIBBERLEY

Ken WIEST

Rhonda WIEST

Yazışma adresi

AHT

Cumhuriyet Mah. Millet Cad.

Ünlü Apt. 39/11

Melikgazi

38110 KAYSERİ, TÜRKİYE

İnternet

<https://www.e-manetdergi.org>

e-Posta

iletisim@e-manetdergi.org

Hakkımızda

e-manet Türkiye’de hazırlanarak Türk kilise önderlerine ücretsiz olarak gönderilen üç aylık e-posta Kutsal Kitap ve tanrıbilim dergisidir.

e-manet, 2. Timoteos 2:2’deki sürecin gerçekleşmesine araç olmayı amaçlamaktadır. Yarının önderlerini donatacak olan bugünkü Türk kilise önderlerinin donatılmasına katkıda bulunmak istiyoruz.

Bu derginin iki ana hedefi vardır: olgunlaşma ve hizmet.

Dergide benimsenen iki temel değer vardır: üstün nitelikli içerik ve okuyucuların yararı.

Kilise önderlerinin eleştirel düşünme, düşüncelerini net bir biçimde belirtme ve farklı görüşleri sevgiyle hoş görmenin yanı sıra, Kutsal Yazılar’a göre değerlendirme kapasitelerini geliştirmeleri can alıcı önem taşır. Bu derginin böyle bir gelişim sürecine yarayacak yapıcı bir ortam sağlayacağını umuyoruz. **e-manet**’in yararlı olması için tepkilerinizi, isteklerinizi ve eleştirilerinizi bildirmeniz gerekecektir. Bunları yazikurulu@e-manetdergi.org adresine veya [Facebook’taki okuyucu grubumuz aracılığıyla](#) iletebilirsiniz.

Çevirmeni belirlenmemiş makaleler Türkçe olarak yazılmıştır.

e-manet’in tüm sayılarını <http://www.e-manetdergi.org> adresli web sitemizden indirebilirsiniz. Ayrıca dergimizde yayınlanan tüm makaleleri interaktif bir dizinde bulabilirsiniz.

Telif Hakları

e-manet’te yayımlanan makalelerin ve karikatürlerin telif hakları, yazarlarına veya onları ilk yayımlayan kurum veya yayınevine aittir. Mesih imanlıları olarak telif hakları yasasını ihlâl etmek istemeyiz. **e-manet** kurulunun aldığı yayın izinleri, makalelerin ve karikatürlerin başka yerlerde (web siteleri dahil), yayımlanmasını kapsamayabilir. İznin nereden alınması gerektiğini öğrenmek için bize yazikurulu@e-manetdergi.org e-posta adresinden ulaşabilirsiniz.

Li-derkenar

Özlediğimiz İlgî

❑ *Chuck Faroe*

“**A**rayan soran oldu mu?” Eskiden eve gelince kapıdan girer girmez sorduğumuz ilk sorulardan biri bu olurdu.

İnsan olmak, ilişkisel olmak demektir. Yürek ilişki arzular. İlişkilerde *süreklilik* de arar.

Baumeister ve Leary, 1995'te yayımlanan "Aidiyet İhtiyacı: Temel İnsani Motivasyon Olarak Kişilerarası Bağlanmalar Arzusu" başlıklı çığır açan bir makalede, "Aidiyetin neredeyse yiyecek ihtiyacı kadar temel ve güçlü bir ihtiyaç olduğunu... savunmaktayız" demişlerdir.¹ Bu ihtiyacın şartlarını da şöyle özetlemişlerdir: "Bu ihtiyaç, süregelen ilişkisel bir bağ içinde yaşanan sık ama itici olmayan karşılıklı deneyimlere yöneliktir."²

Böyle ilişkiler özleriz, onlara da muhtacız ama, niye yalan söyleyelim, yine de ilişkilerde zorlanırsınız. Kusurlu dünyada yaşayan kusurlu insanlarız. Kutsal Kitap, yaratılışın "amaçsızlığa teslim" edildiğini ve "yozlaşmaya köle" olduğunu söyler (Rom. 8:21-22). Bu amaçsızlık ve yozlaşma iliklerimize kadar işler ve bir yere kadar yüreklerimizi yönlendirir. Aidiyetin gerektirdiği sürekli ve yapıcı ilgi alışverişimiz böylece bazı durumlarda aksar. İlişkilerde bazen hayal kırıklığına uğradığımız gibi, biz de bazen başkalarını hayal kırıklığına uğratırız.

Tabii ki bu konuda ne çaresiz ne de ümitsiziz. Tanrı'nın Ruhu ve Tanrı'nın sözü içimizde ve aramızdadır. Değişip dönüştürülüyoruz. Kutsallaştırılıyor. İsa'nın tekrar gelişini ve "her şeyin yeniden düzenleneceği zaman"ı dört gözle bekliyoruz (Elç. 3:21).

Şimdilikse aidiyet, ilişki ve ilgiye susamışızdır. Ama bir ilahide söylendiği gibi, "Susuz kalbimi tatmin eden var, sen ya Rab İsa! Sen ya Rab İsa!" Rabbimiz bizi sever, sürekli bize ilgi duyar.

Ama Tanrı'nın bize duyduğu sevgiyi anladığımızı sansak bile, bu sevginin ne kadar muhteşem olduğunu derin bir düzeyde kavramakta, duygusal olarak yaşamakta zorlanırsınız. Elçi Pavlus, imanlıların Mesih'in sevgisi konusunda ruhsal kavrayış gücüne erişmeleri için şöyle dua eder: "Mesih'in sevgisinin ne denli geniş ve uzun, yüksek ve derin olduğunu anlamaya, bilgiyi çok aşan bu sevgiyi kavramaya gücünüz yetsin" (Ef. 3:19).

Davut, Tanrı'nın kendisini ne kadar iyi tanıdığı konusunu işlediği 139. Mezmur'da, "Hakkımdaki düşüncelerin ne değerli, ey Tanrı, sayıları ne çok! Kum tanelerinden fazladır saymaya kalksam..." diyor (Mez. 139:17-18). Demek, bizi seven Tanrı, bize kavranamayacak kadar büyük ilgi duyar, bizimle ilgili düşünceleri sayılamayacak kadar çoktur!

Psikolog Diana Fosha, "Kişisel dayanıklılığın temelinde... seven, uyumlu ve kendine hakim birinin bizi anladığı ve o kişinin yüreğinde ve düşüncelerinde yer aldığımız sezgisi yatar" demiştir.³ Buna göre, Tanrı'nın bizi ne kadar çok sevdiğini, anladığını ve sürekli ilgi duyduğunu kavramaya başlarsak daha dayanıklı kişiler oluruz, ilişkisel, ruhsal ve duygusal olarak da sağlığımız artıkça artar.

Bu realite iliklerimize kadar işlese ne iyi olur! ❑

Sonnotlar

¹ Roy F. Baumeister ve Mark R. Leary, "The Need to Belong: Desire for Interpersonal Attachments as a Fundamental Human Motivation", *Psychological Bulletin*, 1995 117/3, s. 498.

² A.g.e., s. 497.

³ Bessel A. van der Kolk, *The Body Keeps the Score* (New York: Penguin, 2015), s. 105'te alıntılanmıştır.

Günümüz Dünyasında Kutsal Kitap

Transseksüel

▣ *Ken Wiest*

☞ *Y.M.*

Son zamanlarda Batı dünyasında transseksüellik konusu hükümet, medya ve hatta kilisede daha da konuşulur olmuştur. James Anderson bunu çok iyi ifade eder: "Bu meseleyle ilgili insanlık tarihinde gelinen son nokta, transseksüelliği yaşamın her alanına yerleştirme, normalleştirme; sadece popüler kültürün (medyanın, Hollywood'un vs.) sağladığı güçle değil, hükümet yetkilerini artan ölçüde kullanarak da."¹ Cinsiyeti değiştirme yalnızca Batı'da görülmez, Müslüman ülkelerde de görülür. Tayland başta olmak üzere dünyada en çok cinsiyet değiştirme ameliyatının İran'da yapıldığı iddia edilmiştir.²

Transseksüelliği destekleyen birçokları için cinsiyet, bireyin kimliği konusunda kilit önem taşır. Biyolojik cinsiyet dahil kimliğin diğer tüm niteliklerinden üstün olmalıdır ve transseksüel kişide ileride zihinsel stres yaratma korkusundan ötürü başkaları tarafından da kabul edilmelidir. Bazıları transseksüel bireyi doğası gereği belirlenmiş bir konuma hapsedilmiş olarak görür; kimileri de transseksüelliği kültürel, sosyal bir geçmiş içinde bir tercih olarak görür.

Transseksüellik yakın zamanda Amerika'da Evangelical Theological Society (Müjdesel Teoloji Topluluğu) toplantısında tartışıldı.³ Bu toplantıda kilisenin bu konudaki geleneksel yaklaşımına meydan okundu. (Meydan okuyan kişi sonradan görüşünü daha da açıkladı; görüşünün hâlâ kabul gören inanç çerçevesinde olduğunu iddia etti.) Görüş ve değerlerin değişmekte olduğu bu zamanda konuyla ilgili Kutsal Kitap'a dayalı bir anlayışa sahip olmak önemlidir.

"Transseksüel, cinsel kimliğini biyolojik cinsiyetinden farklı bir cinsel kimlikle deneyimleyen ve bu yönde ifade eden bireyi tanımlar."

Transseksüel, cinsel kimliğini biyolojik cinsiyetinden farklı bir cinsel kimlikle deneyimleyen ve bu yönde ifade eden bireyi tanımlar. Eski Antlaşma yasasında karşı cinsin giysilerini giymek gibi bazı doğal yan konulara değinilse de Kutsal Kitap bu konuyu doğrudan ele almaz. Bu nedenle, burada konuyla ilgili görüşleri teolojik ve önderlik bakış açılarından yola çıkarak ele alıyoruz.

İnsan Tanrı tarafından yaratıldı ve Tanrı'yı O'nun benzeyişi olarak temsil eder (Yar. 1:26-27; Mez. 8:5-7). Transseksüel bireyler dahil, herkese, Tanrı'nın benzeyişinde yaratılmış bireyler olarak itibar edilmelidir. Tanrı'nın dünyaya gösterdiği sevgi herkese eşit gösterilmelidir.

Tanrı insanlığın yaratılışını çift olarak anlatır: erkek ve dişi (Yar. 1:26-27 ve 5:1-2). İsa da hemfikirdir (Mat. 19:4-5). Biyolojik cinsiyet, erkek veya kadın (Yar. 1), evlilikte koca veya karı olarak cinsiyet tanımlamasına ve rollerine yol açar (Yar. 2:24). Sıralanan veya tartışılan ya da ima edilen başka cinsel tanım yoktur. Cinsellik duygusal ve psikolojik etmenlere sahiptir,

fakat temel olarak biyolojik bir olaydır. Bir insanın cinsiyetini "seçme" hakkına sahip olduğunu hissetmesi aslında bir başkaldırı duruşudur. Bizler, yaratılmış varlıklar olarak, Tanrı'nın yaratılışını yeniden düzenleme hakkına sahip değiliz. Tanrı'nın bizi erkek veya kadın olarak yaratma seçimini değiştirme hakkına sahip değiliz. Tanrı Yaratıcı olduğundan ötürü, yaratılışla ilgili her şey üzerinde nihai yetkiye sahiptir. Yaratılışı yarattığı haliyle iyi olarak ilan etmesi (Yar. 1:31), yaratılışın O'nun amacıyla ve karakteriyle örtüştüğü anlamına gelir. Tanrı'nın bizi cinsiyetli varlıklar olarak yaratması O'nun hakkıdır ve bizle ilgili gerçeği O belirler.

Kutsal Yazılar'daki cinsel ilişki ve cinselliğin ifadesi, bir erkek ile bir kadın arasındaki evlilik ilişkisiyle sınırlıdır (Yar. 2:24-25; Ezg. 4:16-5:1). Cinsel ifadenin diğer her türlü Kutsal Yazılar'da yasaklanmıştır, kadın erkek ilişkisi dışında yaşanan cinsel ilişki dahil (Lev. 18:22-30). Tanrı, bedenlerimize günden uzak ve O'na adanmış iyi planının bir parçası olarak bu sınırları koyar (1Se. 4:1-8; 1Ko. 6:12-20; Özd. 7). Eylemler, sözler ve düşünceler bile cinsel günah lekesinden arınmış olmalıdır (Mat. 5:27-30).

Cinsiyetinize yaraşır giyinmek Kutsal Kitap'a dayalı bir beklentidir (Yas. 22:5). Kültür bir erkeğe veya bir kadına hangi giysinin uygun olduğunu belirlemede önemli bir rol oynar, ancak esas konu Tanrı'nın sizi yaratmış olduğu cinsiyeti onurlandırarak buna uygun yaşamaktır.

Günah, Tanrı'nın insandaki benzeyişini bozmuştur; buna cinsiyet ve bunun ifade yolu dahil.

"Günah, Tanrı'nın insandaki benzeyişini bozmuştur; buna cinsiyet ve bunun ifade yolu dahil."

Bu dünyada hiç kimse cinsel olarak pak değildir. Herkes cinsel açıdan günahkârdır. Bu düşünce transseksüel insanlara yardım etmede yönlendirici bir ilke olmalıdır.

Müjde herkes için kurtuluş yoludur. Kurtuluş için Mesih'e güvenenler, itaat etmeleri için yeni güdüler ve yeni güçle yeni bir yaratılış haline gelir (2Ko.

5:17; Flp. 2:12-13; 2Pe. 1:3-11). Bu, tüm cinsel arzuların veya duyguların mükemmel ve kusursuz olacağı anlamına *gelmez*; günahkâr bir dünyada cinsel arena bir savaştır.

Mesih'teki imanlılar olarak, Tanrı'yı Tanrı'nın tapınağı olan bedenimizle onurlandırmalıyız (1Ko. 6:19-20). Buna ve yukarıda bahsedilen yaratılış gerçeklerine uyarak, imanlı sahip olduğu bedenden başka bir bedene göz dikmemelidir (imrenmemelidir). Ya da kendini kendi bedeni ve amacıyla ilgili kandırmamalıdır. Bedenlerimiz dirilişte yeniden dirileceği için ve Mesih'in üyeleri olduğu için, Tanrı'nın bize vermiş olduğu bedeni zarar gelmesin diye korumalıyız (1Ko. 6:12-15).

Transseksüellikle ilgili iddialar karmaşıktır ama şu konuda geniş ölçüde fikir birliği söz konusudur: Cinsiyet hoşnutsuzluğunun nedenleri (bireyin biyolojik cinsiyeti ile cinsiyet kimliği arasında uyumsuzluk yaşamaması) hâlâ açık değildir.⁴ Cinsiyet çatışması yaşayan çoğu kişi ergenlik öncesi çağdadır ve ergenliğe girdiklerinde bunun azaldığını görürler.⁵ Transseksüellik ameliyatları önemli bir tehlike taşımaktadır.⁶

Cinsel hoşnutsuzluk ve acısı gerçektir ve problem de gerçektir. Cinsiyet değiştiren kişilerin kaygı, depresyon ve madde bağımlılığı gibi zihinsel stres kaynağı oluşturacak sorunlar yaşama riskleri yüksektir.⁷ Ama çözüm ne kişinin kendisini kandırmasında ne de biyolojik cinsiyetini inkâr etmesinde yatar. Bir kişinin biyolojik cinsiyetini gözden çıkarması veya "geçiş" yapması da aynı şekilde yanıt değildir.

Cinsel hoşnutsuzluk yaşayan imanlılara yardım etmek için onları cinsel arzularıyla diğer tüm imanlıların cinsel arzularıyla başa çıktığı gibi başa çıkmaya teşvik ederiz: cinsel dürtülere karşı koyma, Tanrı'dan güç isteme ve bekleme. Bu sıkıntıları yaşayan imanlıların yaşamlarını sosyal ve duygusal boyutlarını yönetmelerine yardımcı olmak için cinselliğin kişiliğin yalnızca bir parçası olduğunu ve kişinin kim olduğunu belirlemesine hakim olmadığını açıklığa kavuşturabiliriz. Tanrı'yla ilişkileri kimliklerinin en önemli boyutudur. Kilit bir nokta: Bu hususlar herkes için geçerlidir.

Dünya çapında kilisenin cinsel fonksiyon bozukluğu (herhangi bir organın anormal çalışması) konusunu ele almamış olduğunu kabul etmeliyiz. Bireyin yararına olacak biçimde Tanrı'nın gerçeğiyle dengeli, sevgi dolu bir yüreğe sahip olmak üzere geliştirmeliyiz. Ne etkilenenlerin acısını artırmalı ne de nihai olarak yıkıcı olan günaha izin vermeliyiz. **e**

Sonnotlar

- ¹ James N. Anderson, "Transgenderism: A Christian Perspective", *Reformed Faith and Practice*, Ekim 2016, < <https://journal.rts.edu/article/transgenderism-christian-perspective/> > (11.03.2019 tarihinde erişildi).
- ² Neha Thirani Bagri, "Everyone treated me like a saint"—In Iran, there's only one way to survive as a transgender person", *Quartz*, 19.04.2017 < <https://qz.com/889548/everyone-treated-me-like-a-saint-in-iran-theres-only-one-way-to-survive-as-a-transgender-person/> > (26.03.2019 tarihinde erişildi).
- ³ Colin Smothers "Transgenderism at the Evangelical Theological Society", *The Council on Biblical Manhood and Womanhood*, 19.11.2018 < <https://cbmw.org/topics/transgenderism/transgenderism-at-the-evangelical-theological-society/> > (26.03.2019 tarihinde erişildi).
- ⁴ Anderson, a.g.e.
- ⁵ A.g.e.
- ⁶ A.g.e.
- ⁷ A.g.e.

"Anımsamak, Tanrı'nın bizden Kutsal Kitap'ta tekrar tekrar istediği bir şeydir: "Şabat Günü'nü kutsal sayarak anımsa" (Çık. 20:8). "Yaratıcımı anımsa" (Vai. 12:1). İsraililer Tanrı'nın kudretle sağladıklarını kendilerine unutturmayacak anma günlerinde, sunaklar kurmada ve bayram kutlamada uzman olmuşlardı. Kutlayacakları çok şey vardı: Kızıldeniz'in ortadan ikiye ayrılması, çölde man verilmesi, çöl boyu yol gösteren gündüz bulut geceleyin ateş sütunu... Anmalarda Tanrı'nın sadık olduğunu yeniden hatırlıyorlardı ve bu önlerindeki yeni savaş için imanlarını kuvvetlendiriyordu.

"Hristiyan olan hepimizden de anma yapmamız istenir. Komünyon Sofrası'ndan her aldığımızda çarmıhın şiddeti önümüzdedir: "Beni anmak için böyle yapın." (Luk. 22:19). Yüzleşmesi kolay olmamasına rağmen, bizden bizim için döktüğü kanı anmamız istenir. O'nun benim için çektiği acıyı benimsediğimde, benim acım anlam kazanır. Başkalarının da acılarını anlamaya beni zorladığını da bilirim."

Eric Irvuzumugabe

My Father, Maker of the Trees: How I Survived the Rwandan Genocide (Grand Rapids, Michigan: Baker Book House, 2009), s. 152-153.

Musa'nın Yasasının İkamesi

Eski Antlaşma'da Nasıl Bildirildi?

■ *J.M. Diener*

Kilisenin başladığı dönemden günümüze kadar Eski ile Yeni Antlaşma arasındaki ilişki Hristiyan öğretilerinde gergin bir iklimde ele alınagelmıştır. Bu iklimin geniş bir yorum yelpazesi vardır. Belirli kesimler, Eski Antlaşma'daki yasaların tüm Hristiyanlar için bir şekilde geçerli olduğunu iddia eder. Öbür uçta ise bazı günümüz vaizlerinin, "Hristiyanların imanlarını Eski Antlaşma'dan çözmeleri gerekiyor"¹ savı yer alır. Yeni Antlaşma'nın kendisine bakarsak, özellikle Pavlus'un yazılarında Yasa'nın günümüzdeki geçersizliği vurgulanmaktadır (bkz. özellikle Galatyalılar'a Mektup). Pavlus, İsa Mesih'in, "Kutsal Yasa'yı ya da peygamberlerin sözlerini geçersiz kılmak için geldiğimi sanmayın. Ben geçersiz kılmaya değil, tamamlamaya geldim" (Mat. 5:17) sözlerine değinerek, Yasa'nın ancak "vaadi alan ve İbrahim'in soyundan gelen Kişi gelene dek" "antlaşmaya eklendi"ğini (Gal. 3:19) yazar. Yasa bizim için bir "eğitmen"² (Gal. 3:23). Mesih'teki yetkinlik gelince, bu eğitmene artık gerek kalmadı; biz artık O'nun gücüyle Yasa olmadan yaşayabiliriz (Gal. 3:25-29). Bu bakış açısından Yeni Antlaşma'nın Musa'nın yasasının ikamesi³ olduğu açıktır. Ancak, bu sadece ve sadece Mesih'ten sonra netlik kazanmış bir durum mudur, yoksa Musa'nın bildirdiği Yasa'nın sınırlı olduğu Eski Antlaşma'da bile görülür mü? Bu kısa makalede bu sorunun cevabını beraber irdelleyeceğiz.

"Yeni Antlaşma'nın Musa'nın yasasının ikamesi olduğu açıktır."

Musa ile yapılan antlaşmanın ortadan kalkacağı beklentisi temel olarak üç yerden görülebilir:

1. Yeremya 31:31-37
2. Hezekiel 36:22-30
3. Hezekiel 40 – 48

Bu üç bölüm Yasa'nın Tekrarı 30:1-10'u (özellikle 6. ayeti) temel alır. Beraber bunlara tek tek bakalım.

Yüreklerin Sünneti: Yasa'nın Tekrarı 30:1-10

Eski Antlaşma'daki gidişatın tamamı Yasa'nın Tekrarı 28 ve 30:1-10 bölümlerinde önceden bildiriliyor. 28. bölümde ele alınan itaatın getirdiği bereketlerin ve itaatsizliğin getirdiği lanetlerin sonucu, İsrail halkının Yahve'nin vaat ettiği topraklardan sürülmesidir. Ancak, tövbe ettiklerinde Yahve onları vaat edilen topraklara geri getirecektir. Bunun ötesinde, Tanrı şu vaatte bulunur:

Sizin ve çocuklarınızın yüreğini değiştirecek. Öyle ki, O'nu bütün yüreğinizle, bütün canınızla seversiniz ve yaşayacaksınız. (Yas. 30:6)

"Yüreğini değiştirecek" ifadesi İbranicede tamı tamına "yüreğinizi sünnet edecek" olarak geçer.⁴ Bu tabir Kutsal Kitap'ın devamında bir bireyin yüreğinin tamamen Tanrı'ya bağlı olduğunu ifade etmek için kullanılır. Halbuki buradaki vurgu, Yahve'nin bu değişimi doğaüstü yolla gerçekleştireceğidir. Değişimin ("sünnetin") hedefi ise, İsrail topluluğunun ve her bir

bireyinin Yahve'ye derinden bağlı olması ve bu bağlılıkla yaşama kavuşabilmesidir. Musa ayrıca şöyle bir peygamberlikte bulunur:

Siz yine RAB'bin sözüne kulak verecek, bugün size ilettiğim buyrukların hepsine uyacaksınız. (Yas. 30:8)

Yürek değişiminin getirisi, Yahve'nin Musa aracılığıyla verdiği buyruklara uyulmasıydı. Buyruklar o dönemde halkın imanını göstermesi için verilmişti. Yenilenmiş bir yürek, yasanın temelinde yatan buyrukları (Yas. 6:5; Lev. 19:18; Çık. 20:1-17; Yas. 5:5-21) yerine getirmeye yatkın olacaktır. Buradan kolayca, Musa'nın "bugün size ilettiğim buyrukların" İsrail için sonsuza dek geçerli bir yönerge olacağını var sayabiliriz. Musa'nın verdiği Yasa ortadan kalkmayacak gibi görünüyor. Ancak, İsrail tarihinin başında verilen bu vaatler, Yeremya ve Hezekiel aracılığıyla daha derin bir netlik kazanır ve bu yasanın geçiciliği vurgulanır.

Yeni Antlaşma: Yeremya 31:31-37

"Yeni antlaşma" ifadesi ilk defa Yeremya kitabında geçer. Ondan önceki peygamberlerin ilettiklerinin temelleri üzerine kurulu olan bu fikir, Yeremya'nın vahyin gelişimine en önemli katkısı sayılabilir.⁵ Halkın geri dönüşünü, arındırmasını ve bereketini açıkladıktan sonra, Yeremya şöyle devam eder:

"İsrail halkıyla ve Yahuda halkıyla yeni bir antlaşma yapacağım günler geliyor" diyor

"Yeremya'nın yeni antlaşmayı önceden bildirmesiyle, Musa'nın antlaşması eski antlaşma olmuştur."

RAB, "Atalarını Mısır'dan çıkarmak için ellerinden tuttuğum gün onlarla yaptığım antlaşmaya benzemeyecek. Onların kocası olmama karşın, bozdular o antlaşmamı" diyor RAB. "Ama o günlerden sonra İsrail halkıyla yapacağım antlaşma şudur" diyor RAB, "Yasamı içlerine yerleştirecek, yüreklerine yazacağım. Ben onların Tanrısı olacağım, onlar da benim halkım olacak.

Bundan böyle kimse komşusunu ya da kardeşini, 'RAB'bi tanıyın diye eğitmeyecek. Çünkü küçük büyük hepsi tanıyacak beni" diyor RAB. "Çünkü suçlarını bağışlayacağım, günahlarını artık anmayacağım." (Yer. 31:31-34; vurgu bana ait)

Yorumcu Charles Feinberg bu bölüm hakkında şu gözlemde bulunur:

Bu vaat "yeni bir antlaşma"ya dairdir ve Tanrı'nın idaresinde (yani insanlarla ilgilenme yönteminde) radikal bir değişimi önceden bildirir. Yeremya'nın yeni antlaşmayı önceden bildirmesiyle, Musa'nın antlaşması eski antlaşma olmuştur (bkz. İbr. 8:13).⁶

İbranicede "antlaşma yapmak" ifadesi tam tamına "antlaşma kesmek" (bkz. Kitab-ı Mukaddes) olarak yazılır. Eski Antlaşma'daki tüm "antlaşma" olarak tanımlanan vaatler bir kurban keserek yürürlüğe girerdi (Yar. 8:20; 15:9-10; Çık. 24:5).⁷ Bu ifade yeni antlaşmanın da kan dökülerek yürürlüğe girmesi gerektiğini açıklar. Bundan dolayı, İsa'nın katıldığı o son Fıstık yemeğindeki, "Bu kâse, sizin uğruna akıtılan kanımla gerçekleşen yeni antlaşmadır" (Luk. 22:20) sözü, özellikle kutsal yazıları iyi bilen öğrencilerinin gözlerini açmış olmalıdır. Yeni antlaşma başladı ve bu antlaşma İsa'nın kanı aracılığıyla yürürlüğe geçecekti, çünkü kurban O'ydu (bkz. Yşa. 53:10).

Yeremya bu antlaşmayı önceden bildirirken antlaşmanın mensuplarını vurgular: Yahve ile İsrailoğulları. Bu hâlâ bir milli antlaşmadır ve özellikle İsrail içindir. Tanrı'nın diğer uluslar için tasarısı ve İsraili olmayan imanlıları da kabul edeceği Yeşaya tarafından net bir dille bildirilmiştir (bkz. Yşa. 49:1-8; 52:10 ve özellikle 56:3-8). Ama *bu antlaşma* İsrail içindir!

Tanrı'nın "atalarını Mısır'dan çıkarmak için ellerinden tuttuğum gün" Musa aracılığıyla yaptığı antlaşma, halk tarafından bozulmuştu, bundan dolayı yeni bir antlaşma yapılması şarttı. Bir antlaşma, taraflardan birinin ihlal etmesi durumunda bile yürürlükte kalmaya devam eder.⁸ İhlal edilmiş antlaşma ancak ikame antlaşma gelince yürürlükten kalkar. İşte Yahve de bunu vaat ediyor! Peki, bu yeni antlaşma nasıl olacak?

Öncelikle, Yahve yasasını her insanın içine yerleştirecek, yüreğine yazacak. Bu bize Yasa'nın Tekrarı 30'daki Musa'nın verdiği buyruklara uymak kavramını hatırlatır. Yasa, "Tanrı'nın halkının doğasının bir parçası olacak; içgüdüsel olacak."⁹ Artık yazılı bir yasa olmayacak; halk nasıl yaşaması gerektiğini net bilecek. Tanrıları Yahve'yi tüm yürekleriyle, tüm canlarıyla ve tüm güçleriyle sevecekler (Yas. 6:5) ve komşularını kendileri gibi sevecekler (Lev. 19:18). Nasıl davranacaklarını bilecekler. Artık Musa'nın yasasındaki "şu durumda şöyle yapacaksınız" gibi ifadeler gerekmecek.

Bunun yanı sıra, "küçük büyük hepsi tanıyacak" RAB'bi! Buradaki "tanıma" kelimesi İbranicede en derin deneyimsel bilgiyi ifade eden *יָדָה* (*yāda*) sözcüğüdür. Bu sözcük (bilme) karı koca arasındaki en derin ilişkiyi de ifade eder.¹⁰ Böylece burada belirtilen ifade hem birey hem toplum olarak herkesin Yahve'yi *tanıyacağıdır*. RAB'bin nasıl düşündüğünü, nasıl hareket ettiğini, hangi sıfatlara sahip olduğunu özel bir şekilde bileceklerdir. Artık aracı gerekmecektir.¹¹ Her bireyin Yahve'ye doğrudan yaklaşmaya hakkı var.

Yahve bu antlaşmayı günahların bağışlanmasına bağlıyor. Suçlar bağışlanacak, günahlar anılmayacak.¹² Bu söz okuyuculara hemen Mika 7:18-20'deki şu sözleri çağrıştırmış olmalıdır:

Senin gibi suçları silen, kendi halkından geride kalanların isyanlarını bağışlayan başka tanrı var mı? Sonsuza dek öfkeli kalmazsın, çünkü sadık olmaktan hoşlanırsın. Bize yine acıyacaksın, çığneyeceksin suçlarımızı ayak altında. Bütün günahlarımızı denizin dibine atacaksın. Geçmişte atalarımıza ant içtiğin gibi, Yakup'un ve İbrahim'in torunları olan bizlere de verdiğin sözü tutacak ve sadık kalacaksın.

"Artık yazılı bir yasa olmayacak; halk nasıl yaşaması gerektiğini net bilecek."

Yahve bunu nasıl gerçekleştireceğini yaklaşık 100 sene önce Yeşaya 52:13 – 53:12'de açıklamıştı. Yeremya bunu yineliyor. Yahve Yeremya aracılığıyla *neyi* yapacağını – yeni antlaşmayı getireceğini – açıklarken, bunu *nasıl* yapacağını Hezekiel'e bırakıyor.

Yüreklerin Yenilenmesi: Hezekiel 36:22-30

Hezekiel'in bildirilerinin çoğunluğu yargı içerse de bu peygamber Yeşaya'dan sonra İsrail halkına yönelik gelecek için en görkemli bildirimde bulunmuştur. 33. bölümün sonunda Yerusolim'in düşüşüyle ilgili bildiriden sonra, Hezekiel'in ağzı Yahve tarafından açılıyor ve Hezekiel artık yargı değil, avuntu sözlerini de bildirir. Ancak, Hezekiel'in Tanrı'nın kutsallığı için gayreti bu vaatleri verirken bile önceki günahlarını hatırlatması ile görülür. 34. bölümden başlayarak, kitabın sonuna kadar Yahve İsrail'i nasıl yeniden canlandıracağını, kurtaracağını ve ülkeye yerleştireceğini açıklar. Bu bölümün ilk yarısında Hezekiel Yeremya'nın sözlerini çağrıştıran bir vaatte bulunur. Bu bildirinin tarihi tam olarak bilinmiyor ama Yerusolim'in düşüşünden sonra verilmesi, Hezekiel'in Yeremya'nın sözlerini okuduğunu olası kılar.

Yahve'nin yürekleri yenilemesi hakkındaki Hezekiel'e bildirisi 36:22-30 ayetlerinde geçer. RAB, halkını kendi hatırı için kurtardıktan sonra onları arındıracaktır. Bu arındırmanın doruk noktası ise 26. ve 27. ayetlerde görülür:

Size yeni bir yürek verecek, içinize yeni bir ruh koyacağım. İçinizdeki taştan yüreği çıkaracak, size etten bir yürek vereceğim. Ruhumu içinize koyacağım; kurallarımı izlemenizi, buyruklarına uyup onları uygulamanızı sağlayacağım. (Hez. 36:26-27)

Christopher Wright bu bölümü yorumlarken bize şunu hatırlatır:

16, 20 ve 23. bölümler gösterdiği gibi, İsrail ara sıra itaatsizlik eden bir çocuk ya da zaman zaman flörtçü bir eş değildi. Yahve'nin antlaşma taleplerini görmezlikten gelmekte ve antlaşmanın dışında kalan uluslarda görülen kötülük düzeyine durmaksızın sürüklenmekte, daha derinlerine batmakta inatçı, kasıtlı ve düzelmez bir kararlılıkla direnç göstermişlerdi. Sorun sadece davranışlarında değildi, davranışlarının – belirgin özellikleri olan tutumlarının ve düşünce tarzlarının – kaynağındaydı da. Kısacası, sorun "yürelerinde" ve "ruhlarında"ydı".¹³

Tanrı'nın bu sorunu kökünden kazınması gerekiyordu. 26. ayet Hezekiel 11:9'un bir yinelemesidir. David Block, kalbin (İbr. לֵב – *leb*) ve ruhun (İbr. רוּחַ – *ruah*) "insanın hislerin, iradesinin ve düşüncesinin içsel mahalli" olduğunu hatırlatır. "İsa'nın yüzyıllar sonrası söylediği gibi (Mat. 15:17-20), Hezekiel de asilik sorununun ve Yahve'ye karşı günah işlemesinin dışsal eylemlerden öte köklenmiş olduğunu anladı."¹⁴ "Yasa'nın Tekrarı 30:6'daki grafik metafordaki Tanrı'nın 'yüreklere sunnet etmesini' beklemek artık yetmiyordu. Artık çok daha radikal bir ameliyat gerekmektedir."¹⁵ Ancak Tanrı'nın mucizevi bir eylemi bu derin sorunu çözebilirdi. Rab bunu halkına yeni bir yürek vermekle çözüyor. Davut'un Mezmur

51:10'daki duası artık gerçek oluyor. Yahve'ye bağlı irade, düşünce şekli ve hisler her bir İsrailinin öznelikleri haline geliyor. Ama Yahve'nin bundan öteye yapacaklarını, Mesih'in gelişinden yaklaşık 200 sene önce peygamberlik eden Yoel'e verilen şu sözle öğreniriz:

"Yahve kendi Ruh'u aracılığıyla halkının buyruklarını takip etmesini sağlayacaktı."

Ondan sonra bütün insanların üzerine Ruhum'u

dökeceğim. Oğullarınız, kızlarınız peygamberlikte bulunacaklar. Yaşlılarınız düşler, gençleriniz görümler görecek. O günler kadın, erkek kullarınızın üzerine de Ruhum'u dökeceğim. (Yoe. 2:28-29)

Bu inanılmaz bir vaattir. Yahve kendi Ruh'u aracılığıyla halkının buyruklarını takip etmesini sağlayacaktı. İsrail yasaya uymak için şimdiye dek sahip olmadığı güce kavuşacaktı artık. Bu itaatkâr tutum sadece ve sadece Tanrı'nın müdahalesi ile gerçekleşebilir.¹⁶

Hezekiel 36:28'de geçen, "Atalarınıza verdiğim ülkede yaşayacak, benim halkım olacaksınız, ben de sizin Tanrınız olacağım" ifadesi, Levililer 26:12'yi çağırıştırır, ancak başka bir antlaşmanın yürürlüğe gireceğini ifade eder. Yeremya'nın sözü ile bağdaştırılınca bunun yeni antlaşma olduğunu varsayabiliriz. Hezekiel'in bu bölümü Tanrı'nın vereceği bereketlerin listesiyle bitiyor. Bu bereketler Yasa'nın Tekrarı 28:1-13'teki kutsamaları çağırıştırır.

Rab 37. bölümde Hezekiel'e bu vaadi görsel yolla anlatan bir görünüm daha verir. Bu bölümde yeni antlaşmanın halka özel doğası bir daha vurgulanır: Bu yeni antlaşma Yahuda ve İsrail ile yapılacaktır. Bu anlayışın ışığında, 38. ve 39. bölümde Tanrı'nın halkını Gog ve Magog'tan kurtarması, onların ülkede yaşayacakları bereketin bir kanıtı olarak algılanmalıdır.

Tanrı halkını kurtardı. Onların yüreğini değiştirdi ve kendisine bağladı. İsrail bir millet olarak artık dışsal yasalara bağlı olmayacaktır. Ama bu yeni koşullarda Tanrı'ya nasıl yaklaşacaklar? İstediklerinde önüne gelebilecekler mi? Yoksa bunun için yeni kurallar var mı? Bu soruların cevabı Hezekiel'in son sekiz bölümünde bulunur.

Yeni İbadet Düzeni: Hezekiel 40 – 48

Hezekiel 36 – 48 bölümleri genel olarak apokaliptik yazı olarak kabul edilir. Yahve'nin halkı için gelecekte yapacaklarını çok net kaydeder. Bu bölümlerde İsrail'in yeni bir tapınağa (40:3 – 43:7), yeni bir ibadet düzenine (44:1 – 46:24) ve sınırları yeniden belirlenmiş bir ülkeye (47:1 – 48:35) sahip olacağı açıklanır. Hezekiel 40 – 48, Tevrat'taki Buluşma Çadırı (Çık. 25 – 40) ve ibadet ile ilgili yönergeleri (Levililer) çağırıştırır. Hezekiel'e verilen bu görüş ikinci bir ibadet yasası olarak sınıflandırılabilir. Bu bölümler genel olarak şu üç yaklaşımla yorumlanır:

1. *Alegorik*: Bu görüş simgesel olarak Kilise ile yerine gelmiştir.
2. *İdealist*: "Tanrı'nın halkının gelecekteki yenilenmesinin ideal, belki de abartılı ve simgesel öğelerle bezenmiş anlatımı olarak kabul"¹⁷ edilir.
3. *Lafzi*: Bu görüş Mesih'in bin yıllık egemenliğinde (Va. 20:1-6) kullanılacak tapınağın, ibadet düzeninin ve ülke sınırlarının önceden bildirimidir.

Her bir yaklaşımın iddiasının güçlü ve zayıf noktaları vardır. Block yorum kitabında idealist yaklaşımı benimser. Özellikle Hezekiel'in görüşündeki "idealist ve akıl almaz" olan unsurları vurgulayarak, Hezekiel'in bu tapınağın, ibadet düzeninin ve yeni sınırların birebir gerçekleşeceğini varsaymadığını öne sürer.¹⁸ Evet, Hezekiel'e bildirilen yasa Musa'ya bildirilene çok benziyor ve eski yasaya büyük saygı duyuyor ama burada söz konusu ana fikir ibadetin ruhsallaştırılmasıdır. Block, Yuhanna'nın ve Pavlus'un bu görüşün attığı temeller üzerine kurulu olan kendi görüşleri ve teolojilerine başarıyla gönderme yapar.¹⁹ Hezekiel'e bildirilen yeni ibadet yasasındaki ruhsal gerçeklerin yansımaları kilise çağında görmekteyiz. Ancak bu durum, söz konusu vaatlerin Mesih'in ikinci gelişinde birebir gerçekleşmesine engel oluşturmaz. Kutsal Kitap'ta devamlı olarak ruhsal ve fiziksel gerçeklerin birbirlerine bağlı olduğunu görürüz.

"Kutsal Kitap'ta devamlı olarak ruhsal ve fiziksel gerçeklerin birbirlerine bağlı olduğunu görürüz."

Bu görüşte Hezekiel için birkaç kilit olay vardır:

İlki Yahve'nin kutsallığının korunmasıdır. Bu bildiriye göre halk artık direkt olarak Yahve'nin huzuruna çıkıp kutsallığını lekeleyemeyecektir (Hez. 44). Ancak bu durum yeni gök ve yeni yeryüzünde olamaz, çünkü orada günah olmayacak (bkz. Va. 21:3-8). Şimdiki düzende murdarlık hâlâ ihtimaldir.

İkinci olarak, Yahve'nin görkemi tapınağa geri geldiği ve halkının arasına yerleştiği bildirilmektedir (Hez. 43:1-4). Yahve'nin kendisi artık halkın arasında yaşamaktadır ve kentin ismi "Yahve burada" olacaktır (48:35). Bu görüş, Hezekiel 36:28'deki vaadin yerine gelmiş halini göstermektedir.

İbadet yasasına gelince, göz önünde bulundurulması gereken birkaç nokta var. Levililer 1-5'te geçen beş sununun hepsi ismen geçer ama sadece yakmalık (עֹלָה – *olâ*) ve günah (חַטָּאת – *hattâ't*) sunularına önem verilir. Michael Morales bu sunuları *Who Shall Ascend the Mountain of the Lord?* başlıklı kitabında biraz farklı tanımlar. Onun tanımı aslında bu sunuların dini fonksiyonlarını netleştirir. עֹלָה (*olâ*) kelimesi "yukarı çıkmak" anlamına gelen עָלָה (*alâ*) kökünden gelir.²⁰ Sunudan yükselen duman insanın Yahve ile ilişkisini simgeler. Tamamen yakılan bu sunu, ibadet edenin Yahve'ye bağlılığının ve huzuruna yükselişinin göstergesidir. Bundan dolayı Morales bunu "yükseliş sunusu" olarak tanımlar.²¹ Hezekiel'deki yakmalık sunular da bunun için kullanılır. 43. ve 46. bölüm arası yükseliş sunusundan on beş defa söz

edilir. Bildirilen bu yeni düzende, Musa'nın yasasından farklı olarak, günde sadece bir yükseliş sunusu sunulmaktadır (46:13).

Günah sunularına gelince, Morales burada "paklama" kelimesini kullanır, çünkü bu sunuların asıl görevi, insanı Tanrı'nın huzuruna çıkabilmesi için temizlemesidir.²² Hezekiel'de geçen tüm paklama sunuları ya sunağın kutsanması için (Hez. 43:19-21) ya da toplumsal temizlenme içindir (Hez. 45:17,19,22,23,25). Eğer Hezekiel 36:26-27'de söz edildiği gibi yürekler değiştiyse, bireysel bir paklama sunusuna ihtiyaç kalmamıştır. Fısıh bayramını kutlama yönergeleri de değişmiştir (Hez. 45:21-24): Artık kuzu kurban edilmiyordur. İlk gün günahları paklama sunusu olarak bir boğa kesilir, sonraki sunuların hepsi koç ve boğadır. Acaba kuzunun olmaması, Mesih'in Fısıh kuzusu olarak sunulmasından dolayı mıdır (bkz. 1Ko. 5:7)?

"Eğer Hezekiel 36:26-27'de söz edildiği gibi yürekler değiştiyse, bireysel bir paklama sunusuna ihtiyaç kalmamıştır."

Hezekiel'e bildirilen bu yasa aslında Musa'ya verilen yasaya çok benziyor. Aralarında çok paralellik var. Bunlar da gelişigüzel verilmiş olamaz. Buna göre Hezekiel'in yasasının Musa'nın yasasının yerini aldığını söyleyebiliriz. Yine buna göre, belirlenen zaman geldiğinde, İsrailoğulları ülkeye dönüp Yahve ve Mesih tarafından yönetildiklerinde, Hezekiel 48'de tanımlanan

sınırlarla onlara verilen topraklara yerleşip bu tapınakta bu ibadet yasasını kullanacaklardır. Böylece Musa'nın yasasının ikamesi olan yeni bir düzen başlayacaktır.

Sonuç

Yaşadığımız Yeni Antlaşma döneminde biz aslında Musa'nın yasasına tabi değiliz. Yeni Antlaşma'daki yazılarda bu çok net görülür (örn. Elç. 15; Galatyalılar'a Mektup). On emrin hepsinin bir şekilde Yeni Antlaşma'da yinelenmesi ve derinleştirilmesi de bunu destekler. Biz artık Mesih İsa'nın doğruluğuyla yaşıyoruz. Eski olan gitmiş, yeni olan gelmiştir.

Bunlar tüm açıklığıyla Yeremya ve Hezekiel tarafından önceden bildirildi. İsrail halkı bile kendileriyle yapılan yeni antlaşmaya göre artık Musa'nın yasasına boyun eğmek zorunda değiller. O yasanın ikamesi geldi! İsrailoğullarını yeni bir düzen, yeni bir yürek ve Yahve ile yeni bir ilişki bekliyor. Bunlar gelene dek eski yasa altında ezilmeye devam edecekler. Ama Mesih Yeruşalim'de taht kurduğunda, İsrail halkı bu yeni antlaşmanın tüm bereketlerine kavuşup refah içinde yaşayacak. Bundan emin olabiliriz, çünkü Yahve sadıktır. **E**

Sonnotlar

¹ Michael Grybowski, "Christians Must 'Unhitch' Old Testament from Their Faith, Says Andy Stanley", *The Christian Post*, < <https://www.christianpost.com/news/christians-must-unhitch-old-testament-from-their-faith-says-andy-stanley.html> > 09.05.2018 (07.03.2019 tarihinde erişildi).

² Frank Thielman "eğitmen" sözcüğü hakkında şu gözlemde bulunur: "Pavlus'un Sina antlaşmasını bu ifade ile tanımlaması, söylemek istediğini daha da netleştirir. Grekoromen dünyasında 'eğitmen' (*paidagogos*), çocuklar yetkinliğe erişene kadar koruyucu, sert amir ve öğretmen olarak görev alan bir ev kölesiydi (Gal. 3:23-25). Pedagogun himayesinde olanlar bazen koruyucularını şefkatle anmış olabilir; ancak hiciv ve resim sanatlarında böyle bir eğitmen sıklıkla her itaatsizliği sertçe cezalandırmak isteyen, eli sopalı biri olarak çizilirdi. Galatyalılar 3:23'te açıktır ki, Pavlus'un Sina antlaşmasını bir pedagoga benzetmesinin iki nedeni vardır: günahı açığa çıkarıp cezalandırdığını vurgulamak ve aynı zamanda geçici doğasını açığa çıkarmak." F. Thielman, "Law", *Dictionary of Paul and His Letters*, dü. Gerald F. Hawthorne, Ralph P. Martin ve Daniel G. Reid (Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, 1993), s. 539.

- ³ Buradaki “ikame” sözcüğü TDK Güncel Türkçe Sözlük’e göre “Yerine konulan, yerine geçen” anlamına gelir. (“ikame”, *Güncel Türkçe Sözlük* < http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=ikame > [07.03.2018 tarihinde erişildi].) Bu sözcüğü kullanmamın nedeni, Musa'nın yasasının ne feshedildiğini ne de yenilendiğini vurgulama isteğimdir. Musa'nın yasası tamamlandığından dolayı onun yerini yeni bir antlaşma, yeni bir yasa almıştır.
- ⁴ Bkz. Kitab-ı Mukaddes: “Ve Allahın RABBİ bütün yüreğinle ve bütün canıyla sevmek için yaşıyasın diye, Allahın RAB senin yüreğini ve zürriyetinin *yüreğini sünnet edecek*” (vurgu bana aittir).
- ⁵ Yeremya'nın diğer önemli katkısı, sürgününün 70 yıl süreceğiyle ilgili bildirimidir (Yer. 25).
- ⁶ Charles L. Feinberg, *The Expositor's Bible Commentary: Jeremiah*, dü. Frank E. Gaebelin (Grand Rapids, Michigan: Zondervan Corporation, 1998), STEP Elektronik Baskı.
- ⁷ “Covenant”, *Nelson's New Illustrated Bible Dictionary*, dü. Ronald F. Youngblood (Nashville, Tennessee: Thomas Nelson Publishers, 1995), e-Sword Elektronik Baskı.
- ⁸ “Contracts vs. Covenants – Why the Difference Matters”, NewCREEations < <https://newcreations.org/contracts-vs-covenants-why-the-difference-matters/> > (04.10.2018 tarihinde erişildi).
- ⁹ Feinberg, a.g.e.
- ¹⁰ Terence E. Fretheim, “יָדָאֵ (yāda‘ I)”, *New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis*, dü. Willem VanGemeren (Grand Rapids, MI: Zondervan Publishing House, 1997), s. 409–414.
- ¹¹ Feinberg, a.g.e.
- ¹² Lütfen dikkat edin, anmamak unutmaktan farklıdır. Tanrı'nın suçları anmaması, onları aklına getirmeyeceğini gösterir. Aklına gelse de “bunları düşünmeyeceğim”i ifade eder. Unutmaktan öte bir duruştur bu.
- ¹³ Christopher J.H. Wright, *Hezekiel'in Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayıncılık, 2014), s. 406.
- ¹⁴ David I. Block, *The Book of Ezekiel: Chapters 25-48* (Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans Publishing, 1998), s. 355.
- ¹⁵ Wright, a.g.e., s. 407.
- ¹⁶ Bkz. Block, a.g.e., s. 356.
- ¹⁷ Christopher L. Church ve E. Ray Clendenen, “Hezekiel”, *Holman Kutsal Kitap Rehberi*, dü. David S. Dockerty (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2012), s. 440.
- ¹⁸ Block, a.g.e., s. 501-502.
- ¹⁹ A.g.e., s. 502-506.
- ²⁰ Richard E. Averbeck, “עֹלָאֵ (‘ōlā I)”, *New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis*, dü. Willem VanGemeren (Grand Rapids, MI: Zondervan Publishing House, 1997), s. 407.
- ²¹ Michael L. Morales, *Who Shall Ascend the Mountain of the Lord?* (Nottingham, İngiltere: Apollos, 2015), s. 122 vd.
- ²² A.g.e., s. 124.

Roland Matthijssen'e teşekkürler (bkz. Çık. 24:12)

24.03.2000

Yedeğini yapmadın mı yani?

Telif Hakları © Gospel Communications International, Inc - www.reverendfun.com

Rab'bin Sofrası'yla İlgili Sorular ve Cevaplar

✚ *Ken Wiest*

☞ *Y.M.*

Türkiye'deki kiliselere ziyaretlerim sırasında, Rab'bin Sofrası'yla ilgili çeşitli sorular işittim. Burada en yaygın sorulan soruları yanıtlamak isterim.

Rab'bin Sofrası'nı neden yapıyoruz? Taşdığı anlam nedir?

Rab'bin Sofrası, Mesih'in ölümünü anmak ve ilan etmek, aynı zamanda ikinci gelişini beklemek, hatırlatmaktır. Öncelikle, kiliseye birliğini ve bu birliğin kaynağını, yani Mesih'le ilişkisi ve Mesih'in günahlar için ölümünü¹ anımsatan bir kutlamadır. Buna ek olarak, Mesih'in krallığında kutlanacak ziyafete hazırlık yapılan bir yemektir (Yşa. 25.6-12).

“Bu yemek imanlıların paydaşlık içinde kutsama ve sevgilerini birlikte paylaşabilecekleri bir zamandı.”

Müjdeler İsa'nın elçilerle birlikte son akşam yemeğinin tarihi olayına işaret etmektedir. Ancak yemeğin anlamını en iyi dile getiren kısım 1. Korintliler 11:17-34'tür. Bu bölümde Rab'bin Sofrası uygulamamıza rehberlik edecek birçok gerçek buluruz.

Tarihsel olarak, Pavlus'un dönemi sırasında, Rab'bin Sofrası *agape* (sevgi) yemeği olarak uygulanıyordu; bu yemek imanlıların paydaşlık içinde kutsama ve sevgilerini birlikte paylaşabilecekleri bir zamandı. Fakat Korintliler *agape* yemeğini yerken uygun bir sevgi göstermemişlerdir. Herkesin gelmesini ve yiyeceği birlikte paylaşmayı beklememişler, zengin ziyafet çekerken yoksulun aç kalmasına göz yummuşlardır (21-22 ve 33-34. ayetler). Korintlilerin *agape* yemeğiyle ilgili bu hatalı tutumları, Rab'bin Sofrası'nın anlamını yanlış yansıttı ve aslında üzerini örttü. Pavlus Korintlilerin uygulamalarını 27. ayette “uygun olmayan biçim” olarak tanımlar. Pavlus'un görüşü, Korintlilerin Rab'bin Sofrası'nı bile “kutlamamalarıydı” (1Ko. 11:20) ve onların birliğini benimsememeleriydi; daha ziyade kilise üyelerini ayıran etkenleri (başlıca ekonomik ve sosyal statü konuları) vurguluyordular.

Bu kısımda (1Ko. 11) Pavlus kilisenin bir beden olma ve bedeni farkına varma ihtiyacını vurgular. 28-29. ayetlerde değinilen nokta, kendini sınamak ile bedeni fark etmek birbiriyle bağlantılıdır. Burada farkına varılan beden kilise bedendir. Her kilise üyesi kendini ve öteki kardeşleri bedenin birer parçası olarak kabul edip etmediğini anlamak için kendini sınamalıdır. Bu sofranın *Rab'bin Sofrası* olması, Mesih'e ait olanların hepsinin hoş karşılandığı bir yer olması için bu zorunluydu.

Pavlus bu öğretiyi tercihe bırakmaz. Rab'bin Sofrası'nı yanlış kutlamak, yanlış yapan kişiye ağır bir ceza getiriyordu (30. ayet). Rab'bin Sofrası'nı kutlamak ciddi bir meseledir. Mesih'in ölümü ve dirilişi aracılığıyla kurulmuş yeni antlaşmanın bir anımsatıcısıdır. Aynı zamanda katılanlar için Mesih'in ölümünün ve dirilişinin ilişkisel çıkarımlarını gözler önüne

sermektedir (24-25. ayetler). Tapınma hizmetleri ilk kilise döneminde dışarıdan gelenlere açık olmasına rağmen (1Ko. 14), buradaki antlaşma dili Rab'bin Sofrası'nın tapınmanın yalnızca imanlılara yönelik olduğunu gösteriyor görünür.

Mesih'in dirilişi Sofra'ya teolojik temelini verendir; diriliş bu yemeği mümkün kılar. Diriliş, Mesih'e güvenenlere yaşam sunarak (Rom. 4:25) Mesih'in ölümünü etkin kılandır (1Ko. 15:17). Dirilişten ötürü Rab'bin Sofrası geçmiş bir olayı anmaktan çok daha fazlasıdır; kilisenin süregelen gerçekliğinin, birliğinin kutlamasıdır.

Rab'bin Sofrası Fısıh kutlamasını aşar ve onun yerini alır. İsa ekmek ve şarabı "benim" konusuna dönüştürmüştür ("benim bedenim", "benim kanım"). Bu, Fısıh'ta kutlanan kurtuluşun önemini şimdi Mesih'in eylemiyle yerine getirildiğini göstermektedir.² Aynı zamanda öğeler konusunda da bir yönlendiriş sunmaktadır (bkz. aşağıda).

Rab'bin Sofrası, tarihsel kurtuluşu ve devam etmekte olan hasadı sağladığı için, Tanrı'nın İsrail'e gösterdiği iyiliğin kutlandığı Eski Antlaşma bayramlarına benzer. Rab'bin Sofrası'nı kutlarken, ayrıca geçmişe ve geleceğe doğru bakmaktayız. Hem Tanrı'nın çarmıhtaki iyiliğini hem de Mesih bizi O'nunla olmak üzere almaya tekrar geldiği zaman göreceğimiz iyiliği kutluyoruz.

İlk kilise Rab'bin Sofrası'nı nasıl kutluyordu?

Birinci yüzyılda, kiliseler *agape* şölenini Rab'bin Sofrası'yla birlikte kutladılar. Hem yemek hem de Rab'bin Sofrası beden birliğinin bir işareti olarak paylaşılıyordu. Tıpkı bugün gibi, Rab'bin Sofrası'na sıklıkla dualar, ilahiler ve tapınma eşlik ediyordu. İlk kilisede daha sonraki yıllarda piskopos Rab'bin Sofrası kutlamasının gözetmeni oldu.

"Rab'bin Sofrası'nı kutlarken, ayrıca geçmişe ve geleceğe doğru bakmaktayız."

Didake'ye göre³, ilişki problemleri olan imanlıların (Mat. 5:23-26) Sofra'ya katılmalarına izin verilmiyordu.

Justinos Martyros'un (İ.S. 165) döneminden sonra, *agape* şöleni ile Rab'bin Sofrası ayrıldı. Ayrılık büyük ölçüde Korintlilerin Sofrayla ilgili uygunsuz uygulamalarından kaynaklanmıştır (bakınız, yukarıda).

Rab'bin Sofrası'na kimler katılmalı? Kim yönetir ve gözetmenlik eder?

Olayın anlamını anlayan ve gerçekten kutlayanlar davet edilir. Bu kişiler, Mesih'in ölümünü ve dirilişini ruhsal uyanışla yalnızca deneyimlemekle kalmamış, Mesih'in bedenini, kilisesinin anlamını anlayabilen ve kutlayan kişiler anlamına gelmektedir.

Birinci yüzyıl kilisesinde, vaftiz Rab'bin Sofrası'na katılmak için bir ön koşuldu. Vaftiz, kurtuluş deneyiminin bir parçası, neredeyse arınmanın bir koşulu olarak görülüyordu. Günümüzde de bir kilise vaftizi kurtuluşun bir resmi, bir parçası ama koşulu olarak görmüyorsa, Sofra'ya vaftiz olmayan imanlıları davet etmemekte özgürdür. Diğer taraftan, kilise Rab'bin Sofrası'ndan almak için vaftizi gerekli tutmayı seçerse, emsaller vardır.

Kutsal Yazılarda, Rab'bin Sofrası'ndaki öğeleri yöneten veya kutlamanın gözetimini yapanla ilgili bir tanım bulunmaz. Bu konuda özgürlük söz konusudur.

Ekmek mayasız olmak zorunda mıdır? Şarap mı kullanmalıyız?

Bu konularda özgürüz. İsa'nın Fısıh'ı gerçekleştirdiğini anımsıyoruz, Fısıh'ı kutlarken kullandığı gerçek öğeleri kullanmak zorunda değiliz. Şarap ve mayasız ekmek kullanımı kullanmamakta özgürüz.

Kilise Sofra'yı ne sıklıkla düzenlemeli? İmanlı olarak Sofra'dan almazsam ne olur?

Daha önceleri, kilise Rab'bin Sofrası'nı sıklıkla kutluyordu, çünkü *agape* yemeğiyle birleştirilmişti. Ancak ne kadar sıklıkla kutlanması gerektiğine dair Kutsal Kitap'ta bir talimat veya fikir birliği yoktur. Bir şey kesindir: ilk kilise sadece yılda bir kere kutlamıyordu. Yeni Antlaşma'da (1Ko. 11:17-34 ve Elç. 2:42-46) Sofra'nın her hafta yapıldığı belirtilmese de bunun düzenli bir uygulama olduğunu bizlere göstermektedir.

İmanlılardan Rab'bin Sofrası'na katılmaları beklenir. Direkt bir buyruk gibi belirgin olmamasına rağmen, katılımın önemli teolojik çıkarımlarıyla bir ayrıcalık olduğu anlaşılır.

Sakrament nedir?

Bazı Hristiyan geleneklerinde sakrament, tanrısal lütuftan almak şeklinde dini bir tören veya ritüel olarak görülmektedir. Bu nedenle eylemin kendisi (vaftiz, Komünyon Sofrası), imanla katılan kişiye Tanrı'nın gözünde lütf bulmasını sağlar.

“İmanlılardan Rab'bin Sofrası'na katılmaları beklenir.”

Bazı Hristiyan toplulukları (çoğu Protestan olmak üzere) sakrament terimini ruhsal bir gerçekliğin

“resmi” olarak kullanmaktadır.

Hristiyanların Rab'bin Sofrası'yla ilgili benimsediği farklı görüşler nelerdir?⁴

Roma Katolik kilisesi Mesih'in fiziksel varlığının öğelerde bulunduğuna inanmaktadır. Tören sırasında fiziksel şarabın ve fiziksel ekmeğin Mesih'in bedenine ve kanına dönüştüğüne inanmaktadırlar (öğeler görsel olarak aynı kalmalarına rağmen). Komünyon Sofrası, anıldığı üzere, Mesih'in kurban edilişinin gerçekte yeniden tekrar edilmesidir. Martin Luther, kilisenin Mesih'i tekrar kurban etmeleri için Kutsal Kitap'a dayalı hiçbir desteğin olmadığına inanmıştır. Fakat Luther Mesih'in bedenen Sofra'da bulunduğuna inanmaktaydı. İsa'nın öğelerin “içinde, altında ve beraberinde” olduğuna inanıyor, fakat öğelerin “dönüştüğüne” inanmıyordu.

Ulrich Zwingli, Rab'bin Sofrası'nın bir anımsama olduğunu öğretmiştir. Mesih, iman yoluyla bir belirti olarak Sofra'da bulunmaktadır. Zwingli Yuhanna 6:51-59'daki ifadeleri (“Bedenimi yiyenin, kanımı içenin sonsuz yaşamı vardır”) temsili bir anlatım veya bir belirti olarak anlamıştı.

Calvin, bizlere iman yoluyla aktarılan, Mesih'in Sofra'da gerçek varlığına inanıyordu. Zwingli'nin görüşünü eksik bulmuş, Sofra'ya katılanlara gerçek lütfun aktarıldığını öğretmişti.

Yeni Antlaşma metni Mesih'in Rab'bin Sofrası'nda herhangi bir türden "varlığını, bulunduğunu" açıkça desteklemez. Bu düşünceyi desteklemek için kullanılan ayetler (sıklıkla Yun. 6:35-59) daha çok yakın paydaşlık konusunu vurgulamaktadır. Rab'bin Sofrası'nın bir anma olduğunu söyleyen Zwingli'nin görüşü 1. Korintliler 11:25'teki, "Her içtiğinizde beni anmak için böyle yapın" sözüyle Kutsal Kitap'a dayanağına sahiptir. "Kutsal Kitap yazarları bu şeylerin özülle ilgili spekülasyon yapmaya hiçbir şekilde gerçek bir ilgi göstermemiştir."⁵ "İlk kilise İsa'nın hayati varlığıyla ekmek ve şarapta değil, aralarında ve yüreklerinde olan varlığıyla karşılaşmışlardır."⁶ ■

Kaynakça

- Cole, Graham A. "The Lord's Supper". *Dictionary for Theological Interpretation of the Bible*. Dü. Kevin J. Vanhoozer. (Grand Rapids, Michigan: Baker Book House, 2005).
- Klauck, Hans-Josef. "Lord's Supper." *The Anchor Bible Dictionary*. Cilt 4, Dü. David Noel Freedman. (New York: Doubleday, 1992).
- Osterhaven, M.E. "Lord's Supper, Views of". *Evangelical Dictionary of Theology*. Dü. Walter A. Elwell. (Grand Rapids, Michigan: Baker Book House, 1984).
- Toon, Peter. "Lord's Supper, The". *Evangelical Dictionary of Biblical Theology*. Editör Walter A. Elwell (Grand Rapids, Michigan: Baker Book House, 1996).
- Wainwright, G. "Lord's Supper, Love Feast". *Dictionary of the Later New Testament and Its Developments*. Dü. Ralph P. Martin ve Peter H. Davids. (Downers Grove, Illinois: IVP, 1997).

Sonnotlar

- ¹ Klauck'un işaret ettiği gibi "anma" basitçe kavramsal bir eylem değildir; Eski Antlaşma düşüncesinde "anma" daha önceki bir olayı insanların "şimdiki" düşüncesine taşır. Hans Josef Klauck, "Lord's Supper", *The Anchor Bible Dictionary*, Cilt 4, dü. David Noel Freedman (New York: Doubleday, 1992), s. 363.
- ² R.S. Wallace, "Lord's Supper", *Evangelical Dictionary of Theology*, dü. Walter A. Elwell (Grand Rapids, Michigan: Baker Book House, 1984), s. 652.
- ³ G. Wainwright, "Lord's supper, Love Feast", *Dictionary of the Later New Testament and Its Developments*, dü. Ralph P. Martin ve Peter H. Davids (Downers Grove, Illinois: IVP, 1997), s. 690.
- ⁴ Devam eden kısımdaki materyal, M.E. Osterhaven, "Lord's Supper, Views of", *Evangelical Dictionary of Theology*, dü. Walter A. Elwell (Grand Rapids, Michigan: Baker Book House, 1984), s. 653-656'dan alıntılanmıştır.
- ⁵ Graham A. Cole, "The Lord's Supper", *Dictionary for Theological Interpretation of the Bible*, dü. Kevin J. Vanhoozer (Grand Rapids, Michigan: Baker Book House, 2005), s. 465.
- ⁶ Peter Toon, "Lord's Supper, The", *Evangelical Dictionary of Biblical Theology*, dü. Walter A. Elwell (Grand Rapids, Michigan: Baker Book House, 1996), s. 493.

"[Rab'bin Sofrası öğretmektedir ki:] Ritüellerin olması iyidir ve Tanrı tarafından halkımı kendisine "bağlamak" üzere oluşturulmuş ve kullanılmaktadır. Ritüel aracılığıyla kilisenin sadece bireylerden oluşmadığını, tümünden bir beden olduğunu öğreniyoruz; ve sadece kişisel kurtuluşla ilgili olmadığını, birbirine ve her nesilden imanlı olanlara bağlı bir grup insanla, Tanrı'nın halkıyla ilgili olduğunu."

Peter Enns

The NIV Application Commentary (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 2000)

Öğrenci Yetiştirme

▼ e-manet Yazı Kurulu

☞ Y.M.

“Tanrı yolunda yürüyen, olgun Hristiyanlar üretmenin kaçınılmaz bir gerekliliği, Tanrı yolunda yürüyen, olgun Hristiyanlardır.”¹

Bu ifadeye birçok gerçek vardır. Aynı zamanda, İsa'nın verdiği buyruk (“öğrencilerim olarak yetiştirin”), öğrenci yetiştiren kişinin niyetinin olması gerektiğini belirtir. Öğrenci yetiştirmek isteyen kişi sadece bir örnek olmakla ya da sadece bir öğretmen olmakla bile hizmetini yerine getirmiş olmaz. Bugünkü Türkiye'de İsa'nın öğrencisi nasıl biridir? Başkalarını İsa'nın yolunda yetiştirirken hizmetimizi etkili olup olmadığını nasıl değerlendirebiliriz?

Temel İlkeler

İlk olarak, öğrencilerin özel bir tür imanlı *olmadıklarını* açıklığa kavuşturmalıyız. Grekçe *mathates* (“öğrenci” olarak çevrilmiş) sadece dört müjde ve Elçilerin İşleri'nde bulunur. Yine de Yeni Antlaşma'da her imanlının Mesih'in ardından gittiği ve O'na itaat ettiği düşüncesi sabittir. Öğrenci yetiştiren kişinin hedefi, Pavlus'un Koloseliler 1:28'deki hedefiyle aynıdır: “Her insanı Mesih'te yetkinleşmiş olarak Tanrı'ya sunmak.”

Öğrenci yetiştirmenin hedefi, olgun imanlılar yaratmaktır. Öğrenciler, Mesih'in lütfunda ve bilgisinde gelişmekte olan kişilerdir (2Pe. 3:18). Öğrenciler:

- Üçlübirlik Tanrısıyla ve diğerleriyle ilişkilerinde gelişirler. Bu, Kutsal Kitap'a dayalı tanımlandığı şekilde sevgide büyümeleriyle kanıtlanır. (Mat. 22:34-40; Yu. 15:1-17)
- Kutsal Yazılar'ın öğretisine itaat etmeyi arzularlar. Kutsal Yazılar'ın uygulaması olan bilgelikte gelişmek isterler. (Yak. 1:19-27)
- Yaşamları tanrısayar ve Kutsal Kitap'a dayalıdır. Tanrı'nın yaşamlarında ve dünyada neler yaptığını gittikçe daha iyi kavrarlar. (2Ko. 10:4-5; Rom. 12:1-2).

“Öğrenci yetiştirmenin hedefi, olgun imanlılar yaratmaktır.”

Dersler normalde öğrenci yetiştirme sürecinde kullanılır, ancak birini öğrenci olarak yetiştirmek yalnızca bir programı tamamladıklarından emin olmak değildir; daha ziyade, onları ruhsal gelişimlerinde yönlendirmek üzere amacı hep akılda tutarak yaşamaktır.

İmanlılar Kutsal Ruh'a sahiptirler. Kutsal Ruh onlara hem ruhsal yaşam için kudret hem de bu yaşamı sürdürme eğilimi sağlar. Öğrenci yetiştiren kişinin bu eğilimi imanlıya zorlanarak vermemeli; doğal olarak imanlıda bulunanı sulamalı, ona dikkat çekmeli ve gelişme potansiyelini denetim altında tutmalı.

Öğrenci yetiştiren kişinin beklediği değişim şunları içerir:

- Söz'ü okuma ve dua etme alışkanlığı
- Mesih'e ve Mesih'teki kardeşlere yönelik büyüyen bir sevgi

- Müjdeleme ve iyi işler aracılığıyla dünyaya ve Mesih'teki kardeşlere hizmette bulunma
- Artan yararlı ve pratik Kutsal Kitap bilgisi
- İyi olanı sevme ve kötü olandan nefret etme
- Yaşamlarında artan ölçüde iyi düşünce, söz ve eylemler; diğer taraftan azalan ölçüde kötü düşünceler, söz ve eylemler
- İyi düşünceler ile eylemler arasında geçen zamanın azalması ve kötü düşünceler ile eylemler arasında geçen zamanın artması
- Gittikçe sahip olduğu değerlerin ve onlardan kaynaklanan hareketlerin Kutsal Kitap'a uygun olması (Kol. 3:1-4)

Yeni Antlaşma'nın "birbirinizi" sözüyle başlayan kısımları ruhsal olgunluğun iyi bir işareti, bu yüzden iyi bir hedeftir (örn. Yu. 13:34-45; Rom. 12:10, 16; 13:8; Gal. 5:13; 6:2; Ef. 4:2, 25, 32; 5:21; Kol. 3:9, 13, 16; 1Se. 5:15; Yak. 5:16; 1Pe. 1:22; 4:9; 5:5; 1Yu. 3:11, 23; 4:7, 11).

Derslerin Rolü; Hazır Olan ve Diğerleri

Öğrenci yetiştirme dersleri (örneğin, [Hristiyan Hayatın Temelleri](#) ve [Hristiyan Hayatında Yetkinleşmek](#)²) bir imanlının gelişiminde iyi bir temel oluşturur. Olgunluğu inşa ederken "duvarın" bazı kritik tuğlalarını sağlarlar. Diğer ihtiyaç duyulan tuğlalar öğrenci yetiştiren kişi ile imanlı arasındaki resmi ve resmi olmayan etkileşimden, öğretmek ve örnek olmaktan kaynaklanır. Bir başka ifadeyle, *dersler süreç içinde kullandığımız bir araçtır*; dersler tamamlanması öğrenci yetiştirenin hedefi değildir.

"Dersler süreç içinde kullandığımız bir araçtır; dersler tamamlanması öğrenci yetiştirenin hedefi değildir."

Öğrenci yetiştiren kişi gelişim uyarıcısıdır ya da Pavlus'un söylediği gibi, inşa eden veya tarlada çalışan işçidir. Bunun nedeni, tek başına Kutsal Kitap bilgisinin gelişimi uyarma yolu olmamasıdır. Bir dersi yalnızca öğretmek veya imanlının dersin gerçeklerini tekrar edebilmesini sağlamak veya boşlukları doğru doldurduğundan emin olmak yeterli değildir. Kutsal Kitap'ı özümsemek (onu okumak, dinlemek, irdelemek, ezberlemek ve derin düşünmek) her imanlının gelişimi için anahtardır. Ancak öğrenci yetiştiren kişinin nihai hedefi bunun ötesindedir: imanlıyı Mesih'le ilişkisinde tam olgunluğa erdirmek. İmanlı, bir dersi anladığında veya ona doğru yanıtlar verdiğinde, öğrenci yetiştiren olarak göreviniz yalnızca kısmen yerine gelmiştir. Öğrencinin bir derste işlenen belirli gerçekleri ne zaman ve nasıl yaşama uygulayabileceğini fark etmesine yardımcı olmalısınız.

Gelişimi Uyarmak Amacıyla Hazır Dersler Kullanmak

Yeni imanlıya dersin öğrettiği gerçekler üzerine düşünmede rehberlik edin. Ama onlara *cevapları vermeyin*. Cevapları kendi başlarına keşfetsinler, eğer gerekirse tartışma yoluyla. *En iyi öğrenme kendisinin uğraşması ve üzerinde düşünmesidir*. Bunu uygulamaya geçirme yollarından biri, yeni imanlının hazır bir dersi kendi zaman diliminde bitirmeleridir. Daha sonra onunla buluşun. Bu buluşmada dersin gerçeklerini tekrarlayın. Ondaki sonra dersin nasıl uygulanabileceğini ve uygulanması gerektiğini (düşünce, söz, davranış, duygu ve değerler konularında) görmesine yardımcı olmak için farklı, düşündürücü sorular sorun. Onu teşvik etmeyi ve onunla dua etmeyi unutmayın.

Okuma yazmayı biraz bilenler veya kitaptan öğrenmekte sıkıntı çekenler için, *onlar* Kutsal Kitap'a dayalı sonuçlara varana dek uygun bir hızla her bir dersi sözlü olarak onlarla birlikte yapmanız gerekebilir. Tekrarlama amacıyla yeni bir öğrencinin daha sonra dinlemesi için derslerinizi kaydetmek de iyi bir yaklaşım olabilir.

Bu yöntemlerin etkili olması için öğrenci yetiştiren kişi çeşitli şekillerde sunabilecek yeterlilikte olmak üzere ders materyalini çok iyi bilmelidir, her bir ders öğrenciye uygun olmalıdır.

Olgunluğa doğru gelişme uzun vadeli bir süreçtir; alışkanlıkları ve yaşam rutinlerini değiştirmek zaman alır. Yeni imanlının gelişimiyle ilgili görüşünüze dayanarak bir sonraki

“Ruhsal gelişim, Üçlülük Tanrısıyla ilişki ve Mesih'in bedeninin etkisi aracılığıyla gerçekleşir.”

derse ne zaman geçeceğinize karar verin. Hatta bir sonraki derse geçmeden önce yeni imanlı için uygulamalı bir değerlendirme testi bile yapabilirsiniz. Örneğin, Kutsal Kitap okumakla ilgili bir dersin ardından yeni imanlı Kutsal Kitabını üç ayrı günde okusun. Amacımız gelişmeye duyulan heyecanı, tembellik ve günaha duyulan nefreti görmek.

Etkili Öğrenme Rehberi

Öğrencinin öğrenmesi ve dönüşümü mühim olandır, sizin öğretmeniz değil. Yeni öğrencilerin en iyi nasıl öğrendiklerini keşfedin, böylece etkileşiminizi ve öğrenme aktivitelerinizi ona uygun biçimlendirebilirsiniz. Hepimizin kendi tercihlerimiz doğrultusunda öğretmeye meyilli olduğumuzu farkına varın. Fakat bu yöntem yeni öğrencinizin en iyi öğrenme şekli olmayabilir. Onu en çok etkileyen ve değiştiren yöntemin ne olduğunu sorun (karşılıklı konuşma, gözlemlenme, üzerine düşünme, deneyimleme, okuma, yapma vb.). Onun için etkili olan yaklaşımları çalışmalarınızda uyguladığınızdan emin olun.

Kalıcı ve Derin Gelişim

Bir imanlıyı gelişime ve itaate nasıl teşvik edebiliriz? Mesih'in benzeyişine daha çok dönüşmesi için ona nasıl yardım ederiz?

Ruhsal gelişim, Üçlülük Tanrısıyla ilişki ve Mesih'in bedeninin etkisi aracılığıyla gerçekleşir. Duanın etkisi ve rolü tartışılmaz. Öğrenci yetiştiren kişi bilgisine, bilgeliğine ve gayretine dayanmamalıdır. Öğrencinin büyümesi ve Tanrı'yla ilişkisi öğrenci yetiştirenin günlük dua konuları olmalı.

Küçük gruplar çok etkilidir. Karşılıklı hesaplaşma ve ruhsal motivasyon sağlarlar. Böyle bir ortam birbirimize karşı hizmette alçakgönüllü, sevgi dolu ve özverili olmak için hem örnek oluşturur hem de fırsatlar sunar. Ayrıca gerekirse Kutsal Kitap'a uygun utanma duygusunun gelişmesini sağlayabilir. Birebir öğrenci yetiştiren kişi yeni imanlıyı Mesih'in daha geniş ailesine bağlayabilir. Küçük gruplarda iman uygulamada tartışmaların veya tanıkların olması gelişime yararlı iki yoldur. Buna ek olarak, bir dersin öğretici noktalarını gözden geçirmek, örneklerle akılda canlandırmayı sağlamak ya da birbirlerinin ruhsal gelişimi için dua etmek için küçük gruplar idealdir.

Uygulama, Mesih'in benzerliğine doğru gelişmede kritik önem taşır. Aşağıda, öğrenci yetiştiren birinin yeni imanlıların belli bir gerçeği uygulamaya geçirmelerine yardımcı olmak için kullanabilecekleri öneriler ve sorular yer almaktadır:

- “Türkiye’de insanların çoğunun bu konudaki tutumları, davranışları ve değerleri nedir?”
- “Artık İsa Mesih’in ardından giden biri olarak kararlarınız, duygularınız, düşünceleriniz ve değerleriniz hangi yönlerden farklı olmalıdır?” Uygulamanın etkisini gösterebileceği belli başlı yerlerle, insan etkileşimleriyle veya durumlarla ilgili onlarla konuşun.
- “Değişimde en büyük engeliniz ne olacaktır?”
- “İtaat etmeniz için kararınızı güçlendirecek yollar nelerdir?” Öğrenci yetiştiren kişi bununla ilgili hemen öğrenciyle birlikte dua edebilmelidir; durum birkaç kere örneklendirilmelidir. Kararlılıklarını sabit kılacak daha birçok yol var!
- Onlardan bir öğrenci olarak yaşamayı zorlaştıran çevresel faktörleri tanımlamalarını isteyin. Onlarla ve onlar için dua edin. Daha sonra nasıl gittiğini sorduğunuzda onları destekleyin.
- Genç imanlıyı öğrendiklerine itaat etmeye teşvik edecek olgun imanlılarla ilişkilerini geliştirmeye yönlendirin. Eğer imanlı kardeşlere hesap verme alışkanlığı oluşmamışsa, en azından Mesih gibi davranmak, düşünmek ve konuşmak için bedene karşı sorumluluk bilinci oluşturalım.
- Kutsal Kitap’a dayalı bilginin ve Kutsal Ruh’un etkinliğinin itaatin temeli olduğundan emin kılın. Yeni imanlının Tanrı’nın lütfunun ve gücünün ulaşılır olduğunu anlamasına yardım edin.

İmanlı Gelişmiyorsa

Gelişim konusunda hiçbir istek göstermeyenlerle ne yapabiliriz? En kolay çözüm, onları kilise toplantılarına dahil etmektir ama Mesih’teki gelişimleri için asıl ihtiyaçları olana yatırım yapmaya kendileri istekli hale gelinceye dek onları zorlamayın. **E**

Sonnotlar

¹ Kevin DeYoung, “Reaching the Next Generation: Hold Them With Holiness”, *The Gospel Coalition*, 21.10.2009 < <https://www.thegospelcoalition.org/blogs/kevin-deyoung/reaching-the-next-generation-hold-them-with-holiness/> > (11.3.2019 tarihinde erişildi).

² Bu çalışma dizilerini şu siteden indirebilirsiniz: <https://www.tanribilimhazinesi.com/tr/calismalar>

“Birinin öğrencisi ya da takipçisi olup da sonunda ona dönüşmemek imkânsızdır. İsa, “Öğrenci öğretmeninden üstün değildir, ama eğitimini tamamlayan her öğrenci öğretmeni gibi olacaktır” (Luk. 6:40) dedi. İsa’nın öğrencisi olmanın tüm meselesi budur: O’nu taklit ederiz, O’nun hizmetini sürdürürüz ve süreç içinde O’nun gibi oluruz.”

Francis Chan

Multiply: Disciples Making Disciples (Colorado Springs, Colorado: David C. Cook, 2012)

Küçük Grupları Yönlendirmek

▼ *Jack Kuhatschek*

☞ *Y.M.*

Etkili grup liderleri öğretmezler; onların asıl işi insanları karşılıklı etkileşime geçirmeyi sağlamaktır. Hemen hemen herkes belirli yönergeleri izleyerek dinamik bir tartışmaya öncülük edebilir.

1. Çalışmaya önceden hazırlanın. Çalışması yapılacak bölümü önce kendi yaşamınız için anlamak ve uygulamak için Tanrı'dan yardım isteyin.
2. Bir araya gelmeden önce grubunuzun üyeleri için dua edin. Kutsal Kitap'ın onların yaşamları üzerinde etki yaratması için Kutsal Ruh'un çalışmanın öncesinde, sırasında ve sonrasında etkin olmalıdır.
3. Çalışmaya zamanında başlayın. Eğer insanlar çalışmanın programa göre başladığını bilirlerse, zamanında gelmek için daha gayret göstereceklerdir.
4. Çalışmaya başlamadan önce, bunun dinlemeye yönelik bir ders değil, karşılıklı fikir paylaşımı olmasını amaçladığınızı açıklayın. Herkesi katılmaya teşvik edin, ancak bazılarının ilk birkaç çalışmada konuşmakta tereddüt edebileceğini de unutmayın.
5. Her soruya birden fazla cevap verilmesine yönlendirin. İyi bir sorunun birden fazla olası cevabı olmalı. Her birey kendine özgü bakış açısına sahiptir. Sessiz kalanlara yönelerek, "Sizler acaba neler düşünüyorsunuz?" diye sorun veya "Düşüncelerini paylaşmak isteyen başka biri var mı?" diyerek birkaç kişinin daha cevap vermesini sağlayın.
6. İnsanların cevaplarını onaylayın. İnsanlar, anlayışlarını takdir edip etmeyeceğinizi bilmedikçe çoğunlukla konuşmada çekimser kalırlar. "Paylaştığın için teşekkürler", "İyi yanıt", "Mükemmel fikir" veya "Bunu daha önce düşünmemiştim" gibi basit onaylamalar, yorumlarına değer verdiğinizi göstermek için yeterlidir.
7. Sessizlikten korkmayın. Size uzun gelen sessizlik süreçleri grubun diğer üyelerine o kadar uzun gelmez.
8. Kendi sorunuzu cevaplamaya direnin. Soruyu, grup ne sorduğunuzu anlayana kadar farklı yollarla sormaya devam edin. Grup, konuşmanın çoğunu zaten grubu yönlendiren kişinin yapacağını düşünürse pasif ve sessiz kalmayı tercih edecektir.
9. Yanlış olduğunu düşünseniz bile bir cevabı asla reddetmeyin. İnsanların cevaplarını reddettiğinizde, takdir görmediklerini hissederler ve fikirlerini tekrar paylaşmayı riskli bulabilirler. Böyle durumlarda örneğin, "Hangi ayet sizi bu sonuca götürdü?" diye sorarak veya grubun bu cevap hakkındaki düşüncelerini sorarak sorunu birlikte çözmelerine izin verebilirsiniz.
10. Kutsal Kitap çalışmasını belirlenen zamanda bitirin. Sağlıklı bir grup, Kutsal Kitap'ı birlikte incelemekten daha fazlasını yapar, bu yüzden paylaşım ve dua gibi diğer faaliyetler için yeterli zaman bırakın. **E**

Kaynak: "How to Lead a Small Group", *SmallGroups.com*, 27.10.2006 < <https://www.smallgroups.com/articles/2006/how-to-lead-small-group.html/> > (02.11.2018 tarihinde erişildi). İzin ile kullanıldı.

SONRAKİ

Pastörlük Görevinin Başarıyla El Değiştirmesi

▣ *Rhonda Wiest*

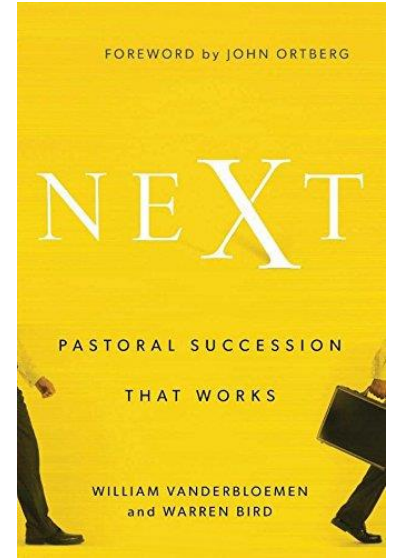
▣ Y.M.

NEXT: Pastoral Succession That Works

William Vanderbloemen ve Warren Bird
(Grand Rapids, Michigan: Baker Books, 2014)

Musa 40 yıl boyunca İsrail halkına önderlik etmişti ve bir gün Tanrı Musa'ya vaat edilen toprağı gösterdi. Musa'ya o güzel yere giremeyeceğini hatırlatınca, Musa şu karşılığı verdi: "Bütün insan ruhlarının Tanrısı RAB bu topluluğa bir önder atсын, o kişi topluluğun önünde yürüsün ve topluluğı yönetsin. Öyle ki, RAB'bin topluluğı çobansız koyunlar gibi kalmасыn." (Say. 27:15-17). Musa'nın tutumu Yeşu'nun önderliğinin güçlü bir başlangıç yapmasını sağladı.

NEXT kitabı, bir kilisenin misyonunu güçlü devam ettirebilmesi için kilise önderliğinin nasıl devredilebileceğini açıklar. Yazarlar gelecekle ilgili bilinçli planlama yapmanın önemini gösterirler ve sağlıklı bir ortamda değişimin sağlanması için prensipler önerirler. Yeni önderlik için güçlü bir başlangıç oluşturulmasının gerekliliğini gösterirler.

Pastörler Kiliselerinin Bir Sonraki Önderi için Plan Yapmalıdır

Tüm pastörler geçicidir; her pastör bir gün yerini kendisinden sonra gelen pastöre verecektir. "Yerine geçecek kişinin geleceğı günü planlamak, bir önderin ve kilisenin belki de yüzleşebileceğı en büyük önderlik görevidir" (s. 9). Bu sorumluluk bir pastör için konuya tek başına eğilemeyecek kadar önemlidir.

Leadership Network'ten Dave Travis, pastörlüğün el değiştirmesini "*liderlik, güç ve yetkinin bir ... liderden ötekine kasten aktarılma süreci*" olarak tanımlar (s. 10). Görevin el değiştirmesi bilinçli ele alınır, yeni bir öndere muhtaç duymadan önce hazır olunacaktır (s. 10). Pastörler yalnızca işlerini iyi tamamlamak için değil, kilisenin bir sonraki öndere hazırlanmasına yardım etmek için de enerji sarf etmelidir (s. 169).

Yazarlar, İsa'nın bizzat kendisinin bu konuda örnek olduğunu göstermek için *Master Plan of Evangelism* kitabına gönderme yaparlar. İsa hizmetini devam ettirmeleri için başkalarını hazırlamıştır. İsa elçilerine yapmaları için iş verdi ve onları gözetip denetledi. Onları Müjde'yi duyurma görevlerine gönderdi ve dönüşte onlardan bilgi aldı. Onları adeta bir çırak gibi eğitti, zamanla artan sorumluluklar verdi (s. 25-26).

Pastörler Plan Yapmaya Neden İsteksiz Olabilir:

Pastörler genelde kilisenin kendilerinden sonraki geleceği için bir plan hazırlamaktan geri dururlar. Beklenmedik sonuçlardan korkuyor olabilirler, örneğin ayrılmaya hazır değilken gönderilmek gibi. Başka bir neden de, diğer mesleklerden farklı olarak, pastörün rolünün kimliğiyle bağıntılı olmasıdır. Pastör kilisede çok uzun süre kalma isteğiyle ayartılabilir, çünkü kimliğini kaybetmekten kaçınmak ister (s. 44). Diğer büyük neden, kilisenin bu geçişi sağlayacak finansal kaynaklara sahip olmamasıdır. Buna ek olarak, pastörün kilise hizmetinden sonraki yaşamı (emeklilik dönemi) için finansal kaynakları da hazır olmayabilir (s. 27).

Önderleri gelecek hakkında düşünmedikleri ve plan yapmadıkları için birçok kilise çırpınmakta ve hız kaybetmektedir (s. 29).

“Önderleri gelecek hakkında düşünmedikleri ve plan yapmadıkları için birçok kilise çırpınmakta ve hız kaybetmektedir.”

Yazarlar, pastörün değiştirmesinin bir olay değil, bir süreç olduğuna işaret ederler. Kilisede yeni önderin hizmete başlama süreci, çoğunlukla resmi olarak el değiştirmesinin ardından yaklaşık iki yıldan uzun sürer. Geçişin düzensiz ve beklenmedik olması normaldir. Kilisenin dışından (örneğin, topluluğun bağlı olduğu diğer topluluklardan) birilerinden yardım talep ederler.

Önder Değiştirme Sürecinin Sağlıklı İşlemesine Yardımı Olacak İlkeler

Kitap, ilk olarak kilise önderlerinin, “Görev teslimi ve süreci hangi hedefleri kapsıyor, bunu nasıl başaracağım?” sorusuna yanıt vererek başlamak gerektiği tavsiyesinde bulunur. Bu soruya verilebilecek yanıtlardan biri, “Topluluğum ben önderliği bıraktıktan beş yıl sonra kuvvetlenip büyümeye devam edecek” olabilir (s. 41). Bunun yanı sıra, yazarlar pastörleri, “Önderlik esasını devredeceğim dönem için şimdiden ne yapmalıyım?” sorusunu sormaya teşvik ederler (s. 41).

Kilise önderlerine, devir teslimi sağlıklı bir süreçle tamamlamaya yardımcı dokunacak şu ilkeler sunulmaktadır:

1. Yaşamın her alanında maraton için sağlıklı bir tempo oluşturmak önemlidir. Ahlaki veya finansal başarısızlıklardan ötürü kilisede planlanmamış önderlik görevi değişimi olmasın. Karşılıklı hesaplaşma yaptığınız bir grubunuz olsun ve ruhsal ve fiziksel olarak yeterince dinlenmeye gayret edin.
2. Acil veya öngörülmeyen bir ayrılık durumuna hazırlıklı olun. Beklenmedik zamanda hastaneye kaldırılırsanız veya iş göremez duruma gelerseniz, o ilk saatlerde kiliseniz sorumluluğu kimin üstleneceğini biliyor mu? Kilit sorumluluklarınızı kim yerine getirecek? Bir plan oluşturun, yazıya geçirin ve yönetim/ihtiyar kurulunuz planınızı onaylasın (s. 33).
3. Geleceğinizi finansal olarak hazırlayın. Pastörlerin kilisede uzun süreyle yönetimde kalmalarının ana nedeni, emekli olmak için yeterli finansa sahip olmamalarıdır. Bu nedenle, kendinize, “Finansal durumum Tanrı beni başka hizmete çağırdığında gitmemi sağlayacak düzeyde mi?” sorusunu sorun. Yazarlar pastörlere gelirlerinden az

harcama yapmayı önerirler. Kiliseden ayrılmaları gereken zamanda maddi durumlarının onları kalmaya mecbur kılacak düzeyde olmadığından emin olmak için birikim yapmaya teşvik ederler.

4. Her yıl yerinize geçebilecek potansiyel önderlerin durumunu değerlendirin. Hizmete adım adım hazırlanan potansiyel bir önder, bir sonraki yıl gelişim göstermek üzere şimdiden hangi tecrübelere sahip olmalıdır? Kilise önderliğine potansiyel adayları geliştirmek, güçlendirmek ve sınamak için yıl içinde sizin neler yapmanız gerekmekte (s. 34)?
5. Kilisenizde bir gelişim kültürü yaratın. Her bireye kendi hizmet gelişimlerinde sonraki adımların sunulabileceği yollar geliştirin. Tanrı tarafından çağrılan ve armağanı olan her üyenin pastör veya kilise görevlisi olma yönünde izleyebileceği bir yol var mı? Yazarlar her önderin bir ya da daha fazla geliştirebileceği çıkarık ve asistan olmasını teşvik etmektedir (s. 35).
6. Kapsamlı bir eğitim ve vaiz takımı oluşturun.
7. Önderlik görevlerini paylaşın. Önderlik potansiyeline sahip olanlara mentörlük yapmaya gayret edin. Kilise için kararlar alınırken onları düzenli olarak karar mekanizmasına dahil edin. Her sorumluluğunuz için bir veya birden çok kişiden yardım istemek iyi bir alışkanlıktır; bu şekilde en azından bir kişi daha o sorumluluğu alabilecek kadar o alana katılmış olur.
8. Gelecek için, emeklilik dönemi için olsun veya olmasın, tutkularınızı ve planınızı düşünün (s. 35). Kendinize, "Tanrı'nın beni yaratmış olduğu halimle ve önüme çıkardığı fırsatlar ışığında, bu kilisedeki zamanım dolduktan sonra enerjimi hangi alana sarf etmek isterim?" diye sorun (s. 41).

Pastörlüğü Bırakmak Gereken Zamana Nasıl Karar Verilir:

Bir pastörün kilisede uzun süreyle görev almasının olumlu sonuçları vardır:

- Kilise uzun süre görev almış bir önder olmadan nadiren büyür.
- Kiliseye yeni gelen pastörün etkisi en çok genelde yedinci yıldan sonra görülür.
- Pastör her dönem her yaştan uzun vadede öğrenci yetiştirme fırsatına sahip olur.
- Derin konulara değinme kapıları açılır. "Ruhsal bir toplulukta derin konularla başa çıkmada gelişmek, yıllarca zaman ayırmak ve güven gerektirir" (s. 61).

Ancak bir kilisede çok uzun süre kalmak olumsuz sonuçlar da doğurabilir:

- Çoğu kilise pastörleriyle birlikte yaşlanır. Örneğin, Amerika'da topluluğun ortalama yaşı baş pastörün yaşından beş yaş küçüktür (s. 62).
- Kilisenin kültürü kireçlenebilir ve içe dönükleşebilir; müjdeleme hevesini kaybedebilir.
- Kilise pastörüne öyle alışır ki, değişikliğe uyum sağlamaya isteksiz hale gelebilir. Bu da yeni önderin başarısızlığına temel oluşturur (s. 62).

Bir pastörün kilisedeki görevinden ayrılması hangi şartlarda uygundur? Kitap bu konuda bazı ipuçları sunar:

- Kilisenin misyonunun size düşen parçası tamamlanmıştır ve kilise için yeni bir vizyona sahip değilsinizdir.
- Cesaretinizi yitirmişsinizdir. Bu kilise ve koşullarla ilgili tutkunuzu veya ruhsal ateşinizi yitirmişsinizdir.
- Başkaları da koltuktaki zamanınızın dolduğunu doğrular veya yeni bir çağrı alırsınız.
- Bir uyumsuzluk gelişir. Kilisenizin ulaşması gereken insanlara artık ulaşamıyorsunuzdur veya yeni bir yapı armağanlarınızı kullanmanızı engelliyor.
- Aileniz mevcut koşullardan ötürü acı çekiyor olabilir.
- Gerekeni yapmak için fiziksel veya duygusal güce artık sahip değilsinizdir.

Pastörlükten İstifa Ettikten Sonra Aynı Kilisede Kalmalı mısınız?

Yazarlar, "Başarıyla tamamlanan görev değişimlerinde görevden ayrılan pastör yeni bir hizmet bulur ve gelecekle ilgili heveslidir" der (s. 56). Tavsiyeleri, eski pastörün kiliseden uzak durması yönündedir, en azından bir sezonluğuna. Bunun nedenleri kontrol ve etkidir. Önceki pastör etraftayken, cemaattekiler önderlikle ilgili meselelerde hâlâ ona başvuracaklardır. Bu nedenle yeni pastör kiliseye yön belirlemesini ve toplulukla sadakat oluşturmasını sağlayacak ortama ve yetkiye sahip olamaz (s. 64). Eğer önceki pastör ve özellikle eşi kendilerini yeni pastöre destek vermeye tamamen adanmışlarsa işlerin yürümesini mümkün kılabilirler. Eski pastörün yeni pastöre yardımcı dokunabileceği başka bir konu da yeni önderi kendi amaçları doğrultusunda etkilemeyi amaçlayan güç peşindeki üyelerin idaresidir.

Kiliseyi Yeni Öndere Devrettikten Sonra O Kilisede Nasıl Kalınmalı?

- Yeni öndere sözde ve eylemde tümüyle bağlı kalın. Kilise üyelerine yapacağınız minicik yorumlar, hatta sözlü olmayan mesajlar bile bir şeyler söyler ve yeni pastörün değerini küçümsemeye çokça etkiye sahip olabilir. Kilise üyelerinin gözü, yeni pastörün yaptıklarına vereceğiniz karşılığı görmek için üzerinizde olacaktır.
- Yerinize geçen kişiyle birlikte ne yapacağınızın, ne yapmayacağınızın ve ne yapmak için onun iznini isteyeceğinizin kurallarını açıkça belirleyin. Birbirinize karşılıklı saygı duyma konusunda hemfikir olmalısınız. Yazıya geçirin.
- Kilisede eşinizin ve ailenizin değişiklikleri anlamalarını ve aynı fikirde olmalarını sağlayın. Yeni pastörün yoluna çıkmamak ve onu desteklemek için ellerinden geleni yapacaklarından emin olun. (Eski pastörün eşi ve desteği, yeni pastörün başarısında önemli rol oynamaktadır.)
- İlişkiyi güçlendirmek için yerinize geçen kişiyle zaman zaman buluşun. Sizin veya ailenizin yaptıklarının bir soruna yol açıp açmadığını sorun.
- Hevesle uğraşabileceğiniz farklı ve belirgin bir hizmete sahip olun.

Her kilisenin geleceği, nihai olarak, insan önderlerin hizmete başlamasından veya hizmeti tamamlamasından ziyade Tanrı'ya dayanır (s. 24). Tanrı'nın halkını gelecekte yönlendirmesi için önderler hazırlamada ve hizmete başlatmada bize düşen görevleri yerine getirerek Tanrı'nın sürüsünü gözettiğimizi gösterelim.